

Kina

206-02

Senest opdateret: Juni 2002

1. Baggrund

Folkerepublikken Kina ligger i Østasien, er ca. 9,6 mill. kvadratkilometer stort og har en befolkning på ca. 1,3 milliarder. Kina består, foruden af hovedlandet og de autonome provinser (Tibet, Xinjiang, Indre Mongoli, Ningxia og Guangxi), af de særlige administrative regioner Hong Kong og Macao. Den kinesiske regering har siden 1949 gjort krav på suveræniteten over Taiwan.

Folkerepublikken Kina blev oprettet den 1. oktober 1949 efter borgerkrigen mellem nationalisterne og kommunisterne. Borgerkrigshelten Mao Zedong var leder af landet fra 1949 til sin død i 1976. Tiden under Mao var præget af skiftevis destabilisering og konsolidering. I slutningen af 1950'erne kom kampagnen "Det Store Spring Fremad", som var et forsøg på at bringe Kinas sværindustri op på vestligt niveau på rekordtid. Forsøget mislykkedes med en katastrofal hungersnød til følge, der kostede 50 mill. mennesker livet. I slutningen af 1960'erne kom kulturrevolutionen, som var endnu en kampagne iværksat af Mao rettet mod systemkritikere, de dele af systemet, som Mao ikke brød sig om, og alt hvad der kunne minde om modstand mod Mao. Forfølgelsen af Maos kritikere var altomfattende i denne periode. Med Maos død i 1976 skete der et skift i den politiske kurs, idet det nu blev muligt for politikere, som Mao tidligere havde set som en potentiel fare, at komme til orde. Dette skift kom særligt til udtryk i 1978, hvor Deng Xiaoping, som Mao tidligere havde sat i husarrest, blev landets nye leder. Deng Xiaoping satte en helt ny politisk kurs i landet med omfattende reformer på alle niveauer, der medførte en rekordstor vækst i økonomien.

Deng Xiaoping døde i 1997 og blev efterfulgt af Jiang Zemin. Udover Jiang Zemin har den meget magtfulde premierminister Zhu Rongji haft en del indflydelse på den politiske kurs de senere år. Vice-præsidenten Hu Jintao ventes at blive Kinas næste præsident, når Jiang Zemin går på pension i den nærmeste fremtid.

2. Den seneste politiske og militære udvikling

Den høje økonomiske vækst i Kina i 1980'erne og 90'erne har været styrets højeste prioritet. Som følge deraf har regeringen ført en meget pragmatisk politik, der har skabt et land, der er milevidt fra den arv Mao efterlod.

Regeringen har til en vis grad -og med mange undtagelser- lempet på kontrollen af det kinesiske folks politiske, religiøse, sociale og kulturelle engagementer. Styret accepterer i meget videre grad aktiviteter, som aldrig ville være tilladt før, og en offentlig kritik af regeringens politik accepteres i et vist omfang. Det eneste, der meget klart ikke accepteres, er kritik af kommunistpartiets magtmonopol i landet.

Den kinesiske hær har igennem en årrække været igennem en kraftig modernisering med henblik på at transformere hæren til en mindre -men langt mere højteknologisk- hær. Kina har siden 1955 været en atommagt og har også igennem en årrække haft en ikke ubetydelig våbeneksport. Den største umiddelbare trussel synes at være en væbnet konflikt henover Taiwanstrædet, der kunne komme til at involvere flere stormagter herunder USA.

3. Menneskerettighedssituationen

Menneskerettighedssituationen i landet i 1980'erne og 1990'erne var kritisabel, da den økonomiske vækst og stabiliteten i landet blev prioriteret højere end noget andet, og da der som følge deraf blev slået hårdt ned på systemkritikere og andre personer, som var ildeset eller blev betragtet som en trussel mod styret. Alt dette kulminerede i 1989 med massakren på Den Himmelske Fredsplads på protesterende studenter. Efter 1989 til i dag er der sket en massiv forfølgelse af studenter med forbindelse til demonstrationerne på Den Himmelske Fredsplads.

Kina har underskrevet og ratificeret adskillige menneskerettighedsinstrumenter herunder FN's konvention om kvinders rettigheder og børnekonventionen. Kina var vært ved FN's kvindekonference i 1995. Kina underskrev i 1997 og 1998 de to mest centrale FN-konventioner; konventionen om sociale og økonomiske rettigheder og konventionen om civile og politiske rettigheder. Konventionen om sociale og økonomiske rettigheder blev ratificeret i 2001 (med et forbehold overfor retten til at danne fagforeninger), mens den sidstnævnte endnu ikke er blevet ratificeret.

Generelt anerkender den kinesiske regering, at der findes universelle menneskerettigheder, men er samtidigt uforstående overfor omverdenens indblanding og kritik af menneskerettighedskrænkelser i landet. Kritikken opfattes som en unødigt indblanding i interne affærer. I de senere par år har styret dog vist en øget åbenhed overfor omverdenen, når det handler om menneskerettighedssituationen i Kina. Det er dog stadigvæk et meget ømtåleligt emne for den kinesiske regering.

- **Falungong og religiøse grupper**

I 1999 blev Falungong forbudt som værende en kult, der spredte overtro. Den kinesiske regerings reelle frygt var, at denne meditationsbevægelse var ude af deres kontrol, og at de kunne komme til at udgøre en trussel mod styret. Falungongs ledere havde en massiv opbakning blandt deres medlemmer, der ikke var tilbageholdende med at deltage i omfattende - men fredelige - demonstrationer rettet mod den kinesiske regering. Der er stor uenighed blandt iagttagere, om hvorvidt Falungong er en politisk bevægelse eller meditationsbevægelse med en fredelig og ikke-politisk dagsorden. Alene det faktum, at Falungongs ledere tør og kan samle dets medlemmer til omfattende demonstrationer, gør dem til en politisk bevægelse i manges øjne. Forbuddet mod bevægelsen har medført meget hårde fængselsdomme til ledende Falungong medlemmer og mange tusind af bevægelsens medlemmer er blevet udsat for hårdhændet behandling i fængslerne, og en hel del er døde i fængsler og detentioner, heraf mange som følge af tortur (et sted mellem 50 og 1000 menes at være omkommet fra 1999-2000). Forfølgelsen af Falungong tilhængere blev intensiveret i 2001, og straffene blev skærpet.

Andre meditationsgrupper eller de såkaldte Qi Gongs har i forlængelse af forbuddet mod Falungong oplevet lignende problemer med forbud, fængslinger o.s.v., herunder gruppen Zhong Gong.

En række protestantiske og katolske bevægelser, har igennem nogen tid været under pres fra styret til trods for en lovsikret religionsfrihed. Det kinesiske styre er yderst opmærksom på eventuelle trusler og sammensværgelser, der kan komme fra disse grupper. Medlemmer af blandt andet Fangcheng Church, Chinese Catholic Church og Full Circle Church har oplevet detentionsanbringelser, fængselsdomme og kirkelukninger. Smuglere på grænsen mellem Hong Kong og Kina af uautoriserede bibler er også blevet idømt strenge straffe.

- **Politiske aktiviteter**

Adskillige ledende folk i Kinas Demokratiske Parti (CDP) blev i 2000 idømt strenge straffe for deres politiske aktiviteter. CDP er forbudt og står som det mest fremtrædende oppositionsparti til kommunistpartiet. CDP har særligt markeret sig i udlandet, hvor oversøiske kinesere har skabt et netværk via dette parti på internettet. I 1999-2000 blev der også idømt fængselsstraffe til folk, der var medlem af andre demokratiske partier.

Personer, der arbejder for uautoriserede organisationer, hvis formål er at bekæmpe korruption, har også været udsat for myndighedsforfølgelse.

De kinesiske myndigheder er i stigende grad gået i gang med at lukke internetcafeer og kontrollere trafik på internettet. Særlige politienheder er blevet nedsat til at bekæmpe udbredelse af pornografi og regeringsfjendtligt propaganda.

Herudover holdes aviser og blade i meget kort line. Flere redaktører for forskellige aviser blev i 2000 fyret af politiske årsager, og illegale medier blev kraftigt bekæmpet.

Adskillige bøger, film, artikler med mere blev bandlyst i 2000 med den begrundelse, at de indeholdt pornografi, viste billeder af Dalai Lama, provokerede de kinesiske ledere i deres holdning til Taiwan-spørgsmålet, var skadelige for Kinas omdømme eller på anden måde faldt i unåde hos censuren.

• Utilfredse arbejdere og landmænd

Som følge af en skævvridning i den kinesiske økonomi med en stadig større og voksende kløft mellem indkomsterne i land og by og med en stadig større arbejdsløshed til følge- der hidtil har været et ukendt fænomen- er der opstået stor utilfredshed i store dele af befolkningen, der kommer til udtryk i forskellige protestaktioner og omfattende demonstrationer vendt mod regeringen. Myndighederne har ved flere lejligheder gået hårdhændet til værks på deltagerne i disse demonstrationer, og flere ledere er blevet idømt forholdsvis hårde fængselsstraffe blandt andet ved de meget omfattende demonstrationer i Heilongjiang i marts 2002. I april 2001 blev to protesterende landmænd skudt af politiet under en demonstration i Jiangxi.

• Fagforeninger

Fagforeningerne i Kina er strengt kontrolleret af myndighederne og personer, der opretter eller er medlemmer af illegale fagforeninger, risikerer forfølgelse. De eneste tilladte fagforeninger i landet hører under All China Federation of Trade Unions. Mange fagforeningsaktivister er i øjeblikket fængslet som følge af ovenstående demonstrationer i Heilongjiang. Ifølge nogle rapporter er fagforeningsaktivister blevet idømt tvangsbehandling på psykiatriske hospitaler i 2001, hvor elektriske stød har været en del af behandlingen.

• Interne migranter

En enorm og stadigt stigende mængde mennesker i Kina er migranter (nogle skøn går på 100 mill.). Disse mennesker rejser fra provins til provins efter arbejde og er ofte ikke registreret nogle af de steder, hvor de opholder sig. I Kina kan man ikke uden myndighedernes godkendelse frit bevæge sig, og det er derfor vigtigt hvis man vil beholde sine rettigheder, at man er registreret, der hvor man faktisk opholder sig. Ofte bliver disse uregistrerede mennesker behandlet som lovløse og er udsat for overgreb fra mange sider. Det er meget ofte et problem for dem at gå til myndighederne i forbindelse med udnyttelse og overgreb, på grund af deres manglende status. Der er rapporter om menneskehandel med kvinder, og børnene er ofte udelukket fra at komme i skole.

• Nordkoreanere i Kina

Der har igennem de seneste år været adskillige rapporter om nordkoreanske flygtninge i Kina, som bliver udsendt til Nordkorea uden få adgang til at søge asyl i Kina. Flere gange er nordkoreanske asylansøgere trængt ind på diplomatiske repræsentationer i Beijing for at søge asyl. Nogle kilder tyder på, at der opholder sig op til flere hundrede tusind illegalt indrejste nordkoreanere i Kina. Der er meget stærke formodninger for, at de udsendte nordkoreanere bliver udsat for massive menneskerettighedskrænkelser ved hjemkomsten til Nordkorea.

- **Kvinder og børn**

Et stigende antal kvinder er i de senere år blevet udsat for menneskehandel, hvor prostitution eller tvangsægteskaber ofte er det primære formål. Myndighederne har i visse tilfælde slået hårdt ned på bander, der står bag denne handel, men problemet er langt fra løst.

- **Et-barns politikken**

Kinas et-barns politik siden slutningen af 1970'erne har resulteret i en stor dødelig og angiveligt drab på et stort antal pige fostre, da de er uønskede i forhold til drengebørn. Et-barns politikken har medført nogen chikane af forældre, der vælger at bryde disse regler. Mange børn fødes derfor udenom systemet uden at blive registreret og vil derfor ikke kunne få adgang til blandt andet skole-systemet (den australske højesteret har afsagt en dom, hvor det blev fastslået at disse børn skulle betragtes som en særlig socialgruppe omfattet af FN's flygtningekonvention).

- **Tortur**

Tortur er meget udbredt i Kina. Ofrene er typisk indsatte i fængsler, varetægtsfængslede, demonstranter, personer der er involveret i stridigheder med embedsmænd. Gerningsmændene er alt lige fra politiet, dommere og anklagere til skattevæsenet.

- **Fængsling uden dom og uretfærdig rettergang**

En del personer i Kina er blevet fængslet uden en egentlig rettergang. Ofte er der tale om personer som forstyrrer den offentlige orden, men også Falungong tilhængere og kriminelle er blevet fængslet og sendt til arbejdslejre uden at have været stillet for en dommer.

Retssager i Kina har længe været kritiseret for at være rene skueprocesser med manglende *rule of law*. I de senere år har regeringen forsøgt at reformere retsvæsenet i retning af et mere vestligt system. Dette er især gjort for at tiltrække udenlandske investeringer, men hvorvidt det også har haft en effekt på strafferetten er usikkert.

- **Dødsstraf**

Et stort antal mennesker bliver hvert år idømt dødsstraf i Kina. De hårde straffe gives for blandt andet smugleri, korruption, økonomisk kriminalitet, rufferi, manddrab, voldtægt med videre. Ifølge officielle kilder blev 1.511 mennesker dømt til døden og 1000 henrettet i 2000 (de reelle tal er formodentlig højere). I 2001 blev der ifølge officielle kilder henrettet 2.468 og 4.015 blev idømt dødsstraf. Stigningen skyldes en officiel anti-kriminalitetskampagne ("strike hard"-kampagne).

- **Tibet**

Det kinesiske styre er meget årvågen overfor, hvad der sker i Tibet. Dette har medført, at hundredvis af munke er fængslet af politiske årsager under meget dårlige forhold. Provinsen har været præget af en meget omfattende kontrol med al religiøs aktivitet. Der gives store bøder til folk, der ligger inde med billeder og videooptagelser af Dalai Lama.

- **Xinjiang**

En lang række medlemmer af separatist- og terroristgrupper i provinsen er blevet henrettet i 1999-2000, ofte efter tortur og unfair rettergang. Provinsen er den eneste, hvor der i perioden blev henrettet politiske fanger. Derudover er der fængslet tusindvis af politiske aktivister, flere hundrede af dem for at propagandere for indførelse af Sharia'en (islamisk lovgivning). Kina har efter den 11. september 2001 sammenkædet deres kamp mod separatistbevægelser i provinsen med den globale kamp mod terrorisme, hvad der har medført en række stramninger i straffelovgivningen med

henblik på at bekæmpe terrorisme og religiøs fanatisme i Xinjiang. Udover stramninger i straffeloven har Kina sammen med Rusland og fire centralasiatiske lande underskrevet den såkaldte Shanghai-traktat, der skal være med til et øget samarbejde på tværs af grænser at øge kampen mod terrorismen og separatistbevægelser i Xinjiang og de tilstødende lande. Et særligt problem er opstået med konflikten i Afghanistan, hvor tilfangetagne Taleban krigere med kinesisk statsborgerskab risikerer dødsstraf ved hjemsendelse til Kina.

- **Hong Kong**

I Hong Kong, som efter 1997 er blevet en særlig administrativ region, har der været visse tendenser til censur og anden begrænsning af ytringsfriheden. Der er blevet lagt et moderat pres på journalister, især hvad angår meget sensitive emner som Taiwan spørgsmålet. Falungong er ikke forbudt i Hong Kong, og tilhængerne forfølges ikke af myndighederne her.

4. Dansk asylpraksis

I 2001 og i første halvdel af 2002 blev 40 sager med kinesiske asylansøgere behandlet i Flygtningegenævnet. Af dem fik 2 meddelt opholdstilladelser i medfør af udlændingelovens § 7, stk.1 og 6 opholdstilladelser efter § 7, stk. 2. Der blev givet afslag til 32. Alle, der fik asyl, fik det som følge af politiske aktiviteter eller medlemskab af Falungong. Mange af Falungong tilhængerne fik afslag på baggrund af, at deres sager virkede utroværdige. I mange af sagerne, hvor der blev givet afslag, blev det fremhævet, at ansøgerne var udrejst legalt og problemfrit fra Kina.

- **Politiske aktiviteter**

Blandt dem, der har fået asyl, har været to personer, der har været involveret i forskellige demokratiske bevægelser. Den ene havde også lavet en del arbejde for en oversøisk kinesisk demokratisk bevægelse i USA.

- **Falungong**

Forfølgelse, som følge af et medlemskab af Falungong, har siden 1999 været det hyppigste asylmotiv. Nogle har fået opholdstilladelse som følge deraf, mens en del andre har fået afslag. Der er blandt andet blevet lagt vægt på intensiteten i myndighedsforfølgelsen. Især ledende eller meget aktive medlemmer af bevægelsen synes at få asyl, men også andre har fået asyl, hvor der har været konkrete holdepunkter for et beskyttelsesbehov.

- **Et-barns politikken**

Igennem mange år var det mest hyppige asylmotiv diskrimination som følge af Kinas et-barns politik. Dette asylmotiv er i dag meget sjældent. I nogle få tilfælde ses det dog brugt subsidiært i forhold til andre asylmotiver som f.eks. forfølgelse som følge af medlemskab af Falungong.

5. Øvrige kommentarer

- **Udsendelse**

Der er ingen problemer med at udsende kinesiske asylansøgere til Kina. Nogle af de illegale udrejste risikerer en bøde ved hjemkomsten. Hvis det er anden gang, de udsendes, efter at være udrejst illegalt, risikerer de arbejdslejr eller endnu en bøde. Menneskesmuglere risikerer strafferetlige sanktioner.

6. Vigtigste kilder

- Amnesty International Report 2002- China (1 June 2002, Amnesty International Country Chapters of Annual Reports).
- Amnesty urges China not to return asylum seekers to North Korea (16 May 2002, Kyodo).
- China Human Rights Update (Human Rights Watch Press Backgrounder, 15 February 2002).
- China: One Child Policy Update (Research Directorate Immigration and Refugee Board, Ottawa, Canada. June 1999).
- China's Anti-Terrorism Legislation and Repression in the Xinjiang Uighur Autonomous Region (22 March 2002, Amnesty International Country Reports).
- Human Rights in China 2001- a new step backwards (3 September 2001, Amnesty International Country Reports).
- Human Rights Watch World Report 2002- China & Tibet (17 January 2002, Human Rights Watch Country Chapters of Annual Reports).
- Persecuting the Starving: the Plight of North Koreans fleeing to China (15 December 2000, Amnesty International Country Reports).
- UK Immigration & Nationality Directorate Country Assessment - China (April 2002, U.K. Immigration and Nationality Directorate Country reports).
- U.S. Department of State Country Report on Human Rights Practices- China (4 March 2002, U.S. Department of State Country Reports on Human Rights Practices).